

СТАНОВЛЕННЯ ХАРКІВСЬКО-ПОЛТАВСЬКОЇ ШКОЛИ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ТА ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ХІРУРГІЇ

Рибалов О.В., Аветіков Д.С., Яценко І.В., Ставицький С.О.,

Розколуна О.О., Соколова Н.А.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї Української медичної стоматологічної академії є однією з найстаріших у нашій країні. В 2011 році виповнилось 90 років від дня її заснування. Основні етапи наукової діяльності тісно пов'язані з її завідувачами, видатними вченими нашої країни, які в різні періоди очолювали кафедру. В історичному аспекті діяльність кафедри складається з двох періодів – Харківського та Полтавського.

Перший історичний період кафедри розпочався у місті Харкові, де з 1921 по 1929 рік хірургічна стоматологія викладалась частково на кафедрах оперативної одонтології (зав. каф. проф. Гейзенбарг І.С.) та приватної хірургії голови та обличчя (зав. каф. проф. Фабрикант М.Б.) Харківського медичного інституту, з 1931 року Харківського стоматологічного інституту. Як самостійна кафедра під назвою "Кафедра хірургічної стоматології" організована у 1929 році після об'єднання двох вище вказаних кафедр. Першим завідувачем кафедри став професор Мойсей Борисович Фабрикант (1929-1951р.р.). Будучи учасником чотирьох війн Фабрикант М.Б. мав глибокі знання і величезний науковий досвід в травматології та відновлювальній хірургії.

В роки II Світової війни, під час евакуації у місто Фрунзе (1941-1944 р.р.), професор Фабрикант М.Б. та співробітники його кафедри - Авраїмова С.І., Злотник І.Л., Руфанов Т.І., Шепшелевич З.Г., Євзерихіна С.Д., Калашнікова Є.А. не тільки лікували поранених фронтовиків, а й опублікували більше 30 наукових праць.

Після визволення міста Харків, кафедра повернулася в рідне місто. Фабрикант М.Б. продовжував очолювати кафедру та проводити науково-педагогічну роботу.

В цей час на кафедрі були опубліковані такі широко відомі праці: "О нервном анастомозе при параличе лицевого нерва", "Об истинном анкилозе челюстного сустава", "Биологические методы лечения в стоматологии", "Челюстно-лицевая восстановительная хирургия" та цілий ряд інших.

В 1950 році професором Фабрикантом М.Б. разом з професорами Лукомським І.Г. та Старобинським І.М. було видано підручник "Хирургическая стоматология". Усього професором Фабрикантом М.Б. було опубліковано більше 80 наукових праць. Багато його учнів успішно закінчили аспірантуру та захистили дисертації (Лінденбаум Л.М., Праведніков С.В., Гуткін С.З., Турецька А.Л., Шнейдер А.Л., Коробков В.І., Гузенко П.К., Заславський Н.І., Тарловський А.Я., Лісова Н.Д., Авраїмова С.І., Слуцька М.МІ, Шор А.І., Полушкіна С.П., Іванова А.І).

З 1951 по 1965 рік кафедру очолював професор Макар Федорович Доценко, який одночасно виконував обов'язки декана факультету. В період Великої Вітчизняної війни він був провідним хірургом групи щелепно-лицевих шпиталів.

В цей період на кафедрі пройшли професійну підготовку через клінічну ординатуру та аспірантуру Лісова Н.Д, Терьошина З.Л., Корейко І.Є., Подпорінов В.І, Блошенко М.Є., Григорчук Ю.Ф., Антонов С.Н., Мозговий М.П., Богашова Л.Я., Семененко Ю.Ф., Пікенін А.М., Пікалов Л.П., П'яниця С.Т., Сидоренко В.А., Різников М.Я., Дерезенко К.М., Пастушкова Н.М., Щегельський В.Є., Чиньян Г.М., Лотошнікова Г.В., Мордовська Н.І., Шатохіна Р.М., Маслович К.І., Фатєєва Л.І., Єськова А.Я., Малишева Т.К., Калмиков А.Н., Гресь М.Т., Микитенко Л.А.. Наукова тематика, яка розроблялась на кафедрі, охоплювала різні розділи хірургічної стоматології: анкілози нижньої щелепи (Коробков В.І.), підщелепні сіаладеніти та сіалодохіти при слинокам'яній хворобі (Лісова Н.Д.), лікування переломів щелеп (Корейко І.С.),

ретенційні кісти слинних залоз (Терьошина З.Л.), рентгендіагностика злоякісних пухлин верхньої щелепи (Гриценко П.Є), вторинні деформації щелепно-лищевої ділянки при вроджених вадах губи та піднебіння (Губська А.М.). За матеріалами цих досліджень було захищено 1 докторська та 7 кандидатських дисертацій.

Професор Доценко М.Ф. був почесним членом Болгарської спілки стоматологів, приймав участь в роботі наукових конгресів стоматологів в містах Гельсінкі, Софії, Парижі. Ним написано більше 60 наукових праць, в тому числі 3 монографії - "Местное обезболивание в стоматологии (соавт. Фетисов И.В.)", "Рак полости рта и его профилактика", співавтор VI тома "Опыт Советской медицины в Великой Отечественной войне 1941-1945г.г."

З 1965 по 1970 рік кафедру очолював доцент Володимир Іванович Коробков - прекрасний лектор, високо ерудований педагог та методист, відомий своїми працями з питань клініки і лікування захворювань скронево-нижньощелепного суглобу, запальних захворювань щелепно-лищевої ділянки. Наукова діяльність кафедри в цей період велась в напрямку розробок таких питань, як лікування одонтогенних нориць верхньощелепних (Щегельский В.Є.), переломів нижньої щелепи (Пікалов Л.П.), невралгій трійчастого нерву (Антонова С.М.), доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень нижньої щелепи (Григорчук Ю.Ф.), вторинних післяопераційних деформацій верхньої щелепи при вроджених вадах губи та піднебіння (Мозговий М.П.). По матеріалам цих досліджень було захищено 5 кандидатських дисертацій.

Другим етапом історії кафедри є Полтавський, коли у 1967 році Харківський стоматологічний інститут переїздить в місто Полтаву та стає Полтавським медичним стоматологічним інститутом.

З 1970 по 1974 рік кафедру очолювала професор Ніна Денисівна Лісова. Наукова діяльність в роки її роботи на кафедрі була присвячена вивченню патології слинокам'яної хвороби (Лісова Н.Д.), діагностиці та лікування періоститів щелеп (Лук'янов В.Г.), клініці та лікуванню абсцесів та флегмон в ділянці жувальних м'язів (Козиненко Л.О.), діагностиці та лікуванню

неспецифічних паротитів (Поленічкін В.К.). Отримані результати втілились в 1 докторську та 3 кандидатські дисертації.

В ці роки на кафедрі успішно закінчили аспірантуру та клінічну ординатуру Панасюк А.П., Федорченко А.Л., Одабаш'ян А.Л., Ляний Г.Ф., Долгіна Л.Л., Туковська В.П., Солодкий Ю.П., Козиненко Л.А., Лук'янов В.Г., Поленічкін В.К..

З 1974 по 1990 рік кафедру очолювала професор Віра Федорівна Чистякова. Вона є автором більш ніж 120 наукових праць, серед яких монографія "Травма лица и головного мозга".

Напрямки наукової діяльності кафедри в цей час були присвячені питанням клініки та лікування лімфаденітів ЩЛД у дітей (Богашова Л.Я.), медичній реабілітації хворих з сполученою травмою (Прусаков В.І.), діагностиці та лікуванню гемангіом ЩЛД у дітей (Одабаш'ян А.Л.), кістковій брешопластиці дефектів щелеп (Розколупа О.О.), лікуванню переломів нижньої щелепи (Стрюк Є.В.). В цей період було захищено 5 кандидатських дисертацій. Через аспірантуру та клінічну ординатуру пройшли навчання - Соломін О.І., Ахмеров В.Д., Сатановский М.А., Карасюнок Є.А., Розколупа О.О., Ванякін Є.Є., Абдукадіров А.Ф., Соколова Н.А., Марченко В.М., Прусаков І.А.

С 1990 по 2010 рік кафедру очолював професор Олег Васильович Рибалов. Головними напрямками наукових досліджень кафедри стали питання діагностики та лікування патології слинних залоз (Ткаченко П.І., Яценко І.В., Борисова О.В., Гуржий О.В., Андріянова О.Ю., Митченко В.І., Саяпіна Л.М., Смаглюк В.І., Скікевич М.Г., Гаврильєв В.М.), травматичних пошкоджень ЩЛД (Карасюнок Є.О., Волошина Л.І.), злоякісних пухлин ЩЛД (Соколова Н.А.), захворювань скронево-нижньощелепного суглобу (Стоян О.Ю., Москаленко П.О.), запальних процесів щелепно-лицевої ділянки у дітей (Ткаченко П.І.), периферійних уражень лицевого нерву (Іваницька О.С.), профілактики запальних ускладнень (Ахмеров В.Д.).

Професор О.В.Рибалов є дійсний член Європейської Асоціації щелепно-лицевих хірургів, академік, автор понад 420 наукових праць. Має 25

раціоналізаторських пропозицій і 7 винаходів. Автор 5 підручників. Під його керівництвом захищено 3 докторські та 17 кандидатських дисертацій.

За цей період аспірантуру, магістратуру та клінічну ординатуру закінчили - Яценко І.В., Борисова О.В., Смаглюк В.І., Смажило С.М., Саяпіна Л.М., Стоян О.Ю., Чепуров П.Ю., Волошина Л.І., Маврищев К.П., Левченко Н.В., Панкевич А.І., Облап М.В., Абу Хамда Іхаб, Амір Хусейн Хасан, Бойко О.В., Гречко А.В., Дьоміна Є.І., Ейд Мухамед, Мухамед Аббас, Амро Рами, Бен Жамин Акрем, Москаленко П.О.

З вересня 2010 року кафедрою завідує професор Аветіков Давид Соломонович. Він є автором понад 170 наукових та навчально-методичних праць, 3 підручників, 10 навчальних посібників та 12 винаходів. Сьогодні до наукових напрямків роботи кафедри добавилися питання пластичної, реконструктивної та косметичної хірургії голови та шиї.

За останні три роки на кафедрі пройшли підготовку 4 магістри (Гутник А.А., Стебловський Д.Ф., Трапова Х.О., Анмар Халаф), 2 аспіранта (Ставицький С.О., Скрипник В.М.), 9 клінічних ординаторів (Імамі Піжман, Амін Хатамі Харасами, Хедиеті Пур Массуд, Артюх М.О., Ву Вьет Куонг, Саадат Ахмар Самер, Фенога С.С., Бондаренко Е.А., Бен Жамін Акрем), захищена 1 докторська та 3 кандидатські дисертації. На кафедрі продовжує навчання 5 аспірантів, 3 магістра та 5 клінічних ординаторів.

Науково-педагогічні працівники кафедри результати своїх наукових досліджень за останні роки оприлюднили у 47 доповідях на 24 міжнародних та всеукраїнських конференціях, з'їздах, більш ніж у 300 наукових тезах та статтях у фахових виданнях (в тому числі і закордонних), 12 патентах, 2 нововведеннях та 1 інформаційному листі.

За останні роки кафедрою видано 4 підручники та 11 навчальних посібників з грифом ЦМК МОЗ України.

На сьогодні кафедра пишається своїми коренями, що йдуть від Слобожанської землі та традиціями, що об'єднує два потужних медичних Вузи та сподівається, що співпраця між стоматологічними факультетами сприятиме

розвитку медичної стоматологічної науки України та покращенню здоров'я її мешканців.

Аветіков Давид Соломонович – завідувач кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», д.мед.н., професор, тема докторської дисертації «Морфо-функціональні особливості будови м'яких тканин у різних ділянках голови людини». м.Полтава, вул.Бідного 3, кВ 14, тел. 380502704870

Рибалов Олег Васильович - професор кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», д.мед.н. м.Полтава, перев.Короленка 16а, кв. 1, тел. 380667472997

Яценко Ігорь Володленович - доцент кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», к.мед.н. м.Полтава, вул.Калініна 19, кВ.116, тел. 380506338651